

Zkouška 2, 1/6/2021, překlad s komentářem
Miguel Bonnefoy, Héritage (2020) s. 38-39

- Ce n'est pas un médecin qu'il te faut, c'est un *machi*, déclara-t-il.

En ce temps-là, exerçait à Santiago un *machi* célèbre, un guérisseur mapuche, appelé Aukan, qui fascinait les foules autant qu'il repoussait les scientifiques. Cet homme étrange, promis à jouer un rôle essentiel dans l'histoire familiale, disait être né dans la Tierra del Fuego, issu d'une interminable descendance de sorciers et d'ensorceleurs. Il avait traversé l'Araucanie à pied, fuyant les missionnaires et les frères jésuites qui fondaient des communautés, où il avait gagné sa vie en se livrant à des prescriptions de médecine surnaturelle, là où la médecine naturelle avait échoué. Il avait dans son sourire un soupçon de malice, des anneaux aux poignets et une bague à son index trouvée dans l'estomac d'un poisson. Son dos était comme un chêne large, sur lequel tombaient de longs cheveux noirs, attachés avec une barrette indigène. Toujours vêtu d'un poncho qui laissait à découvert son épaule gauche, il portait un épais ceinturon d'argent, orné de grappes de cascabelles, et un pantalon en peau de vigogne dont le pli effleurait la chaussure. Quand il souriait, ses dents avaient une lueur bleuâtre et, quand il parlait, des paroles étranges aux inflexions mystiques, avec un accent insituable, semblaient venir non pas tant d'un autre pays, mais d'un autre temps, d'une langue si singulière qu'on n'aurait su dire si elle existait ou s'il l'inventait sur-lechamp.

Quand Aukan traversa le salon, et qu'il vit cet homme consumé par la fièvre, habité de délires et de râles, il jeta par la fenêtre la tour de médicaments qui s'était formée sur sa table, tira les rideaux et affirma avec une solennité théâtrale :

– Les remèdes tuent plus d'hommes que les maladies.

“Nepotřebuješ doktora, ale *léčitele*¹,” oznámil.

Tou dobou v Santiagu působil vyhlášený mapučský *léčitel* zvaný Aukan, který přitahoval davy takovou silou, jakou odpuzoval vědce.² Tento podivný muž, který měl v rodinné historii sehrát významou roli, se podle svých slov narodil v Tierra del Fuego, Zemi ohně,³ a pocházel z nekonečně dlouhé linie mágů a šamanů⁴. Kdysi⁵ přešel pěšky celou Araukánii, prchal před misionáři a jezuiti zakládajícími své komunity⁶, ve kterých si vydělával na živobytí tím, že tam, kde běžná medicína selhala, přicházel s nevidanými recepty.⁷ V jeho úsměvu byl náznak škodolibosti, zápěstí měl omotaná kroužky a ukazováček mu zdobil prsten z žaludku ryby. Na záda velká jako ohromný dub padaly dlouhé černé vlasy stažené tradiční sponou. Oblečený byl vždycky stejně -- pončo, které odhalovalo levé rameno, tlustý stříbrný řemen s plastikou hroznů⁸ a kalhoty z lamí kůže, jejichž lem se jemně dotýkal bot. Když se usmál, odhalil namodralé zuby, a když promluvil, vycházela mu z úst tajemně znějící slova⁹ pronášená s nazařaditelným přízvukem, který připomínal nejen cizí zemi, ale i úplně jinou dobu, jazykem tak osobitým, že člověk nedokázal říct, jestli opravdu existuje nebo jestli si ho právě na místě vymyslel.¹⁰

Když Aukan vešel do salonu a spatřil ho¹¹, jak leží v horečkách, blouzní a chrčí, okamžitě¹² vyhodil z okna všechny léky, které ležely na stole,¹³ roztáhl závěsy a s patosem herce konstatoval:

1 Machi je označení pro léčitele. Českému čtenáři je ovšem bližší 'léčitel', proto jsem zvolila tuto variantu. MACHI BY SE HODILO NECHAT, PŘIDAT K "LÉČITELE", PŘÁVĚ KURZÍVOU JAKO CITACI Zároveň jsem ponechala kurzívu, která napoví, že se nejedná jen tak o nějakého léčitele.

2 Dvojici *fasciner - repousser* jsem přeložila jako dvojici s opačnými významy *přitahovat – odpuzovat* ANO, VELMI DOBŘE

3 Zde jsem měla za potřebné českému čtenáři předat celý význam názvu a zároveň zachovat místní kolorit - proto přístavek EXISTUJE BĚŽNĚ UŽÍVANÁ "OHŇOVÁ ZEMĚ"

4 České 'čaroděj' nebo 'kouzelník' se mi do kontextu jižní Ameriky příliš nehodí DOBŘE

5 Pro překlad plusquamperfekta *il avait traversé* jsem zde zvolila české *kdysi* ANO

6 Zde si nejsem jistá AČV, zda je správně členění použité v textu nebo '...aby utekl před jezuiti..., přešel pěšky celou Araukánii..'

7 Zde je otázka, jak vyřešit dvojici *naturel - surnaturel*. Zvolila jsem variantu *bežný – nevidaný* ŠLO BY I « PŘIROZENÁ – NADPŘIROZENÁ »

8 V čase vyhrazeném na zkoušku se mi nepodařilo najít, co označuje výraz *adorné de grappes de cascabelles*. Nejspíš se jedná o nějaké sušené hrozny ve tvaru rolničků. « HROZNY » I « ROLNIČKY » JSTE TREFILA, TEĎ SI TO PŘEDSTAVIT, NAPŘ. <https://www.worthpoint.com/worthopedia/vt-taxco-980-cascabel-mexican-silver-149796055>, TEDY "CELÉ HROZNY ROLNIČEK" AP.

9 *des paroles étranges aux inflexions mystiques*: podle mého názoru už mnou použitý výraz *tajemně znějící* obsahuje i význam *neznámá*, tudíž jsem jej v textu už znovu neopakovala ANO

10 Zde je trochu komplikovanější AČV, slovní transpozice atp. - nejdůležitější se mi zdá zachovat úplnost textu a přitom působit přirozeně.

11 *Cet homme* zde odkazuje k Lazarovi, ovšem doslovně *spatřil toho muže* se mi jako překlad nelíbí, proto jsem zvolila *spatřil ho*; dále by pak šlo použít také *spatřil Lazara* ANO

12 V originále je použito *passé simple il jeta*, které v sobě nese aspekt jednorázového děje a krátkého trvání, proto jsem v překladu použila příslovce *okamžitě*, které nese stejnou sémantickou složku ANO

13 Správně je *vyhodil celou hromadu léků, která se za tu dobu postupně nakupila na stole*; mě ovšem tato verze přijde poněkud těžkopádná a ne úplně česká KATKA PŘIŠLA NA « PYRAMIDU LÉKŮ », ANEBU KOMPENZACÍ SLOVESO « LEŽELY » ZMĚNIT NA « SE (NA)KUPILY »

“Lidi víc umírají na léky než na nemoci.”¹⁴

Hodnocení :

dobrá práce se slovosledem v zájmu FPV, pozor na změnu významu PD1(a chřestýš by opravdu chtěl více času). Ještě pro zajímavost v souvětí V jeho úsměvu byl.. lze třikrát zachovat totéž sloveso « být »

promyšlené a stragické poznámky, pěkný překlad A-

¹⁴ Zde bylo podle mého názoru nutné celou větu úplně přeskládat, aby si v překladu zachovala původní význam; dále jsem se vzhledem k mluvčímu přiklonila k hovorovějším variantám, např. *lidi* místo *lidé*